

Week Tegen Pesten

19-23 september 2016

Activiteiten uit Kwink voor sociaal-emotioneel leren
www.kwinkopschool.nl

KWINK

VOOR SOCIAAL-EMOTIONEEL LEREN

Week tegen pesten

Week
Tegen
Pesten

19-23 september 2016

Activiteiten uit Kwink voor sociaal-emotioneel leren
www.kwinkopschool.nl

Inleiding

Het thema van de Week Tegen Pesten 2016 is: *De leraar doet ertoe. De Stichting School en Veiligheid zegt hierover: 'De leraar heeft alles in huis om te werken aan een veilige klas.'*

De makers van de methode Kwink voor sociaal-emotioneel delen deze mening. Niet voor niets kent Kwink een preventieve aanpak die verstoring gedrag, waaronder pesten, wil voorkomen. Hoe? Door volledig in te zetten op de kracht van de groep. En daar speelt de leerkracht een sleutelrol in. Hij/zij is, zeker tijdens de schoolweken tot aan de herfstvakantie, een cruciale factor in het laten ontstaan van een sociaal veilige groep. Een groep die voor elkaar opkomt en opstaat tegen pesten!

Kwink is in de letterlijke zin van het woord geen anti-pestprogramma, maar gaat veel verder dan dat. Kwink leert kinderen de bewezen vijf belangrijkste levensvaardigheden (competenties) aan om nu en later optimaal tot hun recht te komen.

Tijdens de eerste schoolweken biedt Kwink extra groepsvormende activiteiten aan. Activiteiten die passen bij de groepsfases forming, norming en storming. Hieronder een overzicht van Kwink-tips voor leerkrachten voor de eerste vijf lessen:

● LES 1

Oefen vanaf de eerste schooldag uw positieve invloed uit op de groepsvorming. Koppel daarom de fase van norming direct aan de forming. Dus touwtjes stevig in handen en direct regels presenteren. Gebruik de Kwinkwijzer en Kwink van de Week in combinatie met de eigen schoolafspraken. Plan af en toe een 'regel-van-de-week' en beloon kinderen positief als ze zich daaraan houden.

● LES 2

Zorg dat u kennis heeft van de hiërarchie in een groep. In het kader van preventie is vroege signalering van belang. Neem daarom regelmatig een sociogram af. Dat is een middel waarmee de sociometrische posities in de klas gevisualiseerd kunnen worden. Neem het eerste sociogram rond de herfstvakantie af. Doe veel groepsvormende activiteiten.

● LES 3

De fysieke afstand in meters tussen twee leerlingtafels is een goede voorspeller voor iemands persoonlijke band met anderen. Minder geliefde kinderen zitten vaak aan de rand van de klas. Door hen dicht bij kinderen te zetten die wel aardig gevonden worden en dit minimaal 12 weken vol te houden (aanvaardbaar is er verzet), blijken minder geliefde kinderen beduidend positiever te scoren bij een vervolgmeting. Plan overleg in met de IB-er of een collega over groepsvorming.

● LES 4

Dreigt pestgedrag te ontstaan? Er zijn maar twee keuzes: Of je staat het toe... Of je staat op! Feitelijk geen keuze dus! Het volgende werkt preventief en effectief: klassikale regels tegen pesten, oudertraining/informatie voor ouders, verbeterd toezicht op het schoolplein, disciplinerende methoden, klassenmanagement, training van leerkrachten, schoolbeleid tegen pesten, schoolbrede bijeenkomsten over pesten, coöperatief groepswork.

● LES 5

Handhaven van de groepsnormen staat en valt met het voorbeeldgedrag van de leerkracht. De volgende tips helpen: begroet de kinderen elke dag aan de deur, zeg vaak 'dankjewel' en 'alsjeblieft', toon medeleven bij succes en verdriet, maak grapjes maar nooit ten koste van de kinderen, neem regelmatig tijd voor ontspannende tussendoortjes, maak regelmatig foto's voor de website van de klas, bied kinderen de mogelijkheid om na schooltijd te blijven 'plakken'.

Meer tips over een preventieve aanpak van verstorend gedrag zoals pesten vindt u op pagina 7. In dit extra pakketje voor de Week Tegen Pesten geven we per bouw voor elke dag tips om aan een sociaal veilige groep te werken.

Voor deze leeftijdsgroep is het onder andere belangrijk dat kinderen zichzelf en anderen leren kennen en dat ze plezier met elkaar maken.

Maandag: Namen

De kinderen zitten in de kring. Oefen met elkaar de volgende beweging:

- Klappen op de knieën.
- Klappen in de handen.
- Linkerduim over de schouder.
- Rechterduim over de schouder.

Nu mag het eerste kind bij 'de duim over de schouder' zijn eigen naam noemen en bij de volgende duim de naam van een klasgenoot. Dan mag zijn buurman, enzovoort. Blijf met elkaar de bewegingen doen.

Dinsdag: Wie mist er op de foto?

Wijs een 'fotograaf' aan. Een groepje kinderen gaat dicht bij elkaar staan voor de groepsfoto. Nadat de fotograaf de groep een tijdje goed heeft bekeken, wordt hij naar de gang gestuurd. Eén of twee kinderen uit de klas verstoppen zich vervolgens achter de groep.

De fotograaf komt terug en moet raden wie er ontbreken vóór de groep hardop tot tien heeft geteld. Als hij erin slaagt, mag hij een foto maken. Zo niet, dan wordt er een nieuwe fotograaf gekozen voor de volgende fotosessie. Enzovoort.

Woensdag: Leuke mop

Vraag de kinderen wie er een leuke mop wil vertellen.

Donderdag: Opsporing gezocht

Vertel dat een kind uit de klas tijdens een speurtocht is zoekgeraakt.

Nadat de kinderen elkaar aandachtig hebben aangekeken, sluiten ze hun ogen en tikt u het zoekgeraakte kind aan dat naar de gang gaat.

De groep mag weer kijken. In stilte proberen ze te ontdekken wie er verdwenen is.

U stelt zich vervolgens voor als agent, vertelt dat u graag wil helpen zoeken maar dat u dan wel een nauwkeurige omschrijving nodig heeft. Welke kleur ogen heeft hij? Heeft hij sproeten? Draagt hij een bril, enzovoort. Als u denkt dat u genoeg weet, opent u de deur naar de gang.

Hebben de kinderen een goede omschrijving gegeven?

Vrijdag: Maatje

De kinderen zoeken een maatje met wie ze deze week nog niet gespeeld hebben. Samen gaan ze een spelletje doen.

Extra:

Spel: Schuilen voor de regen

Speel dit spel in de gymzaal. Creëer schuilplaatsen waar de kinderen veilig zijn: in een hoepel, op de kast, op de bank, enzovoort. Genoeg schuilplaatsen voor alle kinderen.

De kinderen maken een lange rij en lopen hand in hand door het lokaal, terwijl er muziek klinkt.

Als u (of een van de kinderen) op een trommel slaat, begint het plotseling te regenen. Alle kinderen laten de handen los en zoeken zo snel mogelijk een schuilplaats.

Gaat de muziek weer verder, dan is het droog en moeten de kinderen zo snel mogelijk weer hand in hand in een rij gaan lopen. Dat gaat als volgt: één kind mag als eerste uit zijn schuilplaats komen en geeft een volgend kind een hand. Daarna wordt de rij steeds langer: de andere kinderen mogen alleen uit hun schuilplaats komen als de achterste van de rij hun een hand geeft. Daarna mag je die hand niet meer loslaten. (Gevolg is dat de hele groep hand in hand de zaal door moet om alle kinderen te bevrijden.)

Voor deze leeftijdsgroep is het onder andere belangrijk dat kinderen anderen leren kennen en dat ze goed leren samenwerken.

Maandag: Speeddaten

De kinderen vormen duo's (gebruik hiervoor eventueel www.maakgroepjes.xyz/nl) en gaan elkaar om de beurt interviewen. Ze stellen vragen als: 'Wat vind je leuk? Wat kun je goed?' De antwoorden proberen ze goed te onthouden. Een aantal duo's presenteert zich aan de groep. De een vertelt dan over de ander: 'Dit is Bob. Hij houdt van pizza. Hij is goed in gamen. Hij kan goed skelteren.' Het kind eindigt met het vragen om een applaus. 'En dan nu een applaus voor Bob...'

Dinsdag: 'Achterstevorenbal'

Dat is de titel van een niet-bestaand spel. Nog niet... De kinderen gaan zelf bedenken hoe ze dit spel, op basis van de naam, gaan spelen. Waarschijnlijk ontdekken ze dat het lastig is om een spel te spelen zonder dat ze de regels kennen. Als ze merken dat het niet lukt, bedenken ze met elkaar vijf regels om het spel te spelen.

Woensdag: Zittende kring

Verdeel de klas in twee groepen. Beide groepen vormen een kring waarbij elk kind op de knieën van het kind achter hem gaat zitten. De groep die als eerste een 'zittende kring' gemaakt heeft, is de winnaar.

Donderdag: Toren bouwen

Verdeel de klas in groepen van circa zes kinderen. Elke groep probeert in tien minuten een zo hoog mogelijke toren te bouwen van kranten en papierstroken.

Vrijdag: Binnen- en buitenkring

De kinderen vormen twee kringen, met de gezichten naar elkaar toe. Stel een vraag, bijvoorbeeld: Wat is je lievelingstoetje? De kinderen die tegenover elkaar staan, delen hun antwoord. Na deze vraag zetten de kinderen van de buitenkring drie stappen naar rechts, waardoor iedereen weer tegenover iemand anders staat. Stel dan weer een vraag, enzovoort.

Vragen:

- Wat is je favoriete sport?
- Welke film heb je pas gezien?
- Wat neem je mee naar een onbewoond eiland?
- Waar ben jij weleens jaloers op?
- Met wie wil je weleens een dagje naar een pretpark?
- Welk dier zou je willen zijn?

Voor deze leeftijdsgroep is het onder andere belangrijk dat kinderen anderen leren kennen, goed leren samenwerken en elkaar leren vertrouwen.

Maandag: Speel je kaart

De kinderen zitten in de kring met elk een aantal speelkaarten in de hand. U begint met iets over uzelf te vertellen, bijvoorbeeld: 'Ik heb een hond, ik zit op handbal.' Zijn er kinderen die een eigenschap delen (zij hebben bijvoorbeeld ook een hond), dan gooien ze een kaart in de kring. Laat ze er kort over vertellen. Eén van deze kinderen gaat nu verder en vertelt over zichzelf.

Dinsdag: Chaotische pennen

Geef vooraf aan dat deze oefening gaat over elkaar aanspreken op gedrag. De gezellige groep staat voorop!

Laat elke leerling zijn pen pakken.

Verdeel de klas in drie groepen. Roep elke groep apart op de gang voor hun opdracht.

- Opdracht groep 1: Leg straks alle pennen in een kring.
- Opdracht groep 2: Leg alle pennen op de gang.
- Opdracht groep 3: Leg alle pennen bij de deur.

Geef het startsein. Al snel zullen de kinderen ontdekken dat er verschillende opdrachten gegeven zijn. Hoe gaan ze daarmee om? Leg eventueel de oefening tussendoor een paar keer stil om te bespreken hoe het gaat.

Woensdag: Op zoek

De kinderen observeren elkaar als kwinkspecteurs tijdens het buitenspelen. Ze bekijken en beluisteren of er (ongeschreven) regels overtreden worden. Hoe wordt ermee omgegaan?

Na het buitenspelen brengen ze verslag uit. Welke conclusies kunnen ze trekken?

Donderdag: Door de knieën (elkaar helpen)

Verdeel de klas in twee groepen. Beide groepen vormen een kring waarbij elk kind op de knieën van het kind achter hem gaat zitten. De groep die als eerste een 'zittende kring' heeft gemaakt, is de winnaar. Dit spel is moeilijker te maken door de zittende kring een rondje te laten draaien.

Vrijdag: De zee op (helpen, elkaar toelaten)

Maak drie kleine kringen. In elke kring staat één leerling met de armen bij elkaar. De andere leerlingen staan dicht om dit kind heen en houden hun handen recht vooruit. Met hun handen laten ze dit kind zachtjes heen en weer 'deinen'. Kan het kind in het midden vertrouwen op de kinderen in de kring?

Extra:

Portie veiligheid (vriendelijke en ontspannen sfeer)

Besprek met de kinderen de dingen die de leerkracht kan doen om mee te werken aan een veilige groep. Bijvoorbeeld: 'Ik vind het fijn om altijd begroet te worden als ik de klas binnenkom'. Schrijf deze dingen op papiertjes en bewaar ze in een bakje. Pak regelmatig een briefje uit het bakje en voer deze handeling uit.

Meer over pesten

Als leerkracht kan het flink lastig zijn om pestgedrag te signaleren. Het gebeurt vaak op momenten dat u er net even niet bij bent. In de afgelopen jaren is daar in de bovenbouw iets nieuws bijgekomen: het digitaal pesten. Het is dan nog moeilijker om de situatie goed te overzien, te ontdekken wat er precies gebeurt en wat er gedaan moet worden. Des te belangrijker dat een school preventief te werk gaat.

Ook goed klassenmanagement draagt bij aan het voorkomen van pestgedrag. Een afstemming tussen u en uw collega's is van belang. Zo creëert u een doorgaande lijn als het gaat om preventie. Concreet vraagt dit van u de volgende dingen:

Wees positief! Bedenk op welke manieren u dat wilt gaan doen. Enkele voorbeelden:

- Begroet de kinderen aan de deur met een handdruk.
- Geef complimenten daar waar het kan.
- Benoem wat u van de kinderen verwacht meer dan het gedrag dat u afkeurt.
- Ondersteun het 'wij-gevoel'. Heb het vaak over 'onze klas'.
- Noem de kinderen veel bij hun voornaam. Ze weten dat u hen ziet staan.
- Schep regelmatig in de lessen sociaal-emotioneel leren!
- Plan de lessen, het liefst op een vast moment in de week, in.
- Tip: begin op maandagochtend met een les sociaal-emotioneel leren. De kinderen kunnen de hele week ermee verder!
- Wees vrij om de lessen aan te passen als er iets in de klas speelt dat de aandacht verdient.
- Informeer ouders!
- Bedenk hoe vaak u de ouders wilt berichten over het wel en wee van de klas.
- Deel de dingen die gebeuren in de klas. Vertel over de activiteiten en leuke momenten.
- Deel foto's.
- Registreer incidenten!
- Houd bij wat er gebeurd is en wat ermee gedaan is.
- Overleg met collega's en vraag advies.
- Ken het pestprotocol van uw school!
- Signaleert u toch pestgedrag? Dan moet u weten hoe de school hiermee omgaat.
- Handel volgens dit protocol en overleg met uw collega's en intern begeleider.

(Bronnen: Grip op de groep, René van Engelen. Groepsplan gedrag, Kees van Overveld)

Meer weten over de Week Tegen Pesten? Ga naar www.weektegenpesten.com

De Stichting School en Veiligheid heeft Kwink ook vermeld op haar website.

Meer weten over Kwink? Ga naar www.kwinkopschool.nl of benader een onderwijsadviesdienst bij u in de regio. Op de website van Kwink ziet u met elke onderwijsadviesdienst Kwink samenwerkt. Hun begeleiders zijn getraind door dr. Kees van Overveld als het gaat om sociaal-emotioneel leren.

kwintessens

Berkenweg 11
3818 LA Amersfoort

KWINK
VOOR SOCIAAL-EMOTIONEEL LEREN

www.kwinkopschool.nl